

DIGUEM LES COSES PEL SEU NOM!

DAVID BASSA, president del Grup de Periodistes Ramon Barnils

Ara s'ha posat de moda parlar de casta, i alguns també s'han acostumat a qüestionar l'oligarquia. Demà serà una altra definició la que farà fortuna. I l'endemà una altra, i una altra, i una altra. Són crosses semàntiques que van molt bé per resumir tot un entramat complex i, en el fons, llarg i difícil d'explicar. I el ritme vertiginós que té la comunicació actual fa que les crosses siguin més necessàries que mai.

Ara bé, les crosses comporten un risc: que de tant utilitzar-les, al final esdevinguin imprescindibles. I això és el que li ha passat al terme *mercats*. Amb aquest eufemisme, la premsa econòmica fa anys, dècades, que tira de veta. Però des de l'esclat de la crisi, l'any 2008, l'eufemístic *mercats* s'ha escampat com una plaga per tots els mitjans escrits, radiats i televisats. Mercats amunt, mercats avall, mercats provoquen, mercats reaccionen, mercats estimulen... I, de tant repetir-ho, ens hem acabat idiotitzant tots plegats, parlant, tertuliejant i fins i tot informant sense tenir ni idea de què estem parlant, a què ens referim quan diem *mercats*.

I això és més greu del que sembla. No n'hi ha prou amb dir, com fan alguns economistes, que «els mercats som tots» perquè qualsevol que tingui una hipoteca, un petit fons d'inversió o fins i tot una nòmina domiciliada ja és, *de facto*, una peça més dels *mercats*. No, no n'hi ha prou, perquè dir això és jugar amb fal·làcies. Qui té una nòmina domiciliada no decideix quan s'apugen i com els tipus d'interès, quan s'apugen i com determinades accions o determinats preus, provocant moviments seqüencials que acaben en retallades socials, augment d'impostos i acomiadaments. Tot això que sempre

s'atribueix als mercats, en realitat ho fan persones concretes, que són al capdamunt d'empreses concretes, amb adreces fiscals reals. No són eufemismes abstractes, són persones i empreses que tenen noms i seus. Però no en parlem mai. I no parlant-ne, el periodisme acaba fent el joc al sistema.

Si això és així no és perquè els periodistes siguem sistèmics de mena. Ben al contrari, som la segona professió més castigada per la crisi i l'objectiu del periodista és buscar sempre el rigor, la independència i, sobretot, l'esperit crític. Però en les informacions econòmiques això és cada cop més difícil: tots els grans mitjans depenen dels grans bancs, ja sigui a través dels crèdits per pagar les nòmines, ja sigui perquè s'han convertit en accionistes o fins i tot en amos. I les grans multinacionals —entre les quals hi ha moltes de les empreses que s'amaguen rere l'eufemisme dels *mercats*— també han augmentat molt la seva capacitat de pressió sobre la informació, arran de la caiguda de vendes i audiències dels diaris, ràdios i teles, que els fan més dependents de les grans campanyes publicitàries.

Per trencar aquesta dinàmica perversa, des del Grup de Periodistes Ramon Barnils hem creat l'observatori crític Mèdia.cat, els anuaris de silencis mediàtics Mèdia.cat i, juntament amb Edicions Saldonar, aquesta col·lecció de llibres de periodisme d'investigació que teniu a les mans, feta des de la més absoluta llibertat i independència, buscant sempre el màxim rigor i, sobretot, l'esperit crític. I en aquest tercer llibre la Gemma Garcia Fàbrega, després d'una intensa feïnada, ha aconseguit la fita que s'havia marcat: trencar l'eufemisme dels *mercats* i, també, l'eufemisme de la *bombolla immobiliària*. En aquest llibre d'investigació periodística, per fi, es diuen les coses pel seu nom.

Si donem una mirada global, al primer llibre de la col·lecció Periodistes vam desemmascarar el jutge Garzón, aportant proves inèdites que demostren el cinisme del jutge que,

amb l'aparença de justicier universal, va encobrir les tortures als independentistes detinguts el 1992 en l'anomenada Operació Garzón. Sònia Bagudanch il·lumina els punts biogràfics i curriculars que Garzón havia volgut mantenir en la més absoluta foscor, convertint el llibre *Et presento el jutge Garzón* en un retrat transparent i rigorós, que demostra fins a quin punt el poder judicial espanyol ha quedat al marge de la mal anomenada «Transició democràtica».

Al segon llibre vam desemascarar la trama governamental que ha fet possible l'esperpèntic despropòsit de la plataforma Castor, que va a estar a punt de convertir-se en tragèdia. A *Castor: la bombolla sísmica*, Jordi Marsal posa al descobert la trama amb noms i cognoms, contextualitzant les dates de totes les decisions polítiques i econòmiques que van bastir el desgavell Castor i oferint les dades que, a partir de la publicació del llibre, han servit perquè la professió enfoqui bé el cas. Un enfocament que ha resultat definitiu. I, com en el primer llibre, hi ha un protagonista que sobresurt: Florentino Pérez, un dels prohoms de l'*establishment*, un dels grans artífexs de l'*statu quo* actual, ara ja col·lapsat.

Si Baltasar Garzón és el gran nom del primer llibre, i Florentino Pérez el del segon, en aquest tercer el gran nom és Enrique Bañuelos. Ell encarna, més que ningú, el que al títol del llibre hem definit com *Els senyors del boom*. Bañuelos, escriu Gemma Garcia Fàbrega, es converteix en la «prototípica ascensió fulgurant, icona de nou-ric», arribant a ser el tercer empresari més ric de tot l'estat espanyol. És «el més ràpid» d'entre els ràpids que van inflar la bombolla. I tal com va pujar, va baixar en caiguda lliure, enduent-se pel davant totes les empreses i els llocs de feina que havia creat. I, ves quines coses, un cop arxivades les causes judicials obertes contra ell, ara el tornem a tenir entre nosaltres, liderant el projecte BCN World. Enrique Bañuelos, recordeu aquest nom.

Però Gemma Garcia Fàbrega no es queda aquí. Perquè per definir els mercats, per definir la bombolla immobiliària, calen molts noms. N'hi ha de coneguts com Lehman Brothers, PricewaterhouseCoopers, Goldman Sachs, La Caixa i CatalunyaCaixa, que aquí, per primer cop, són radiografiats amb xifres, dates i seguiments que retraten les vinculacions directes entre les grans corporacions internacionals i els entramats financers dels Països Catalans. És per això que al llibre hi tenen capítols específics empreses com Llanera, Astroc, Drac, Marina d'Or, Sacresa, Habitat o Procam, totes vinculades als grans noms citats. Ras i curt, la periodista aconseguix despullar l'eufemisme i mostrar-nos, amb independència i amb rigor, les entranyes d'un sistema que ens envolta —físicament, geogràficament— molt més del que ens pensem.

L'allau de xifres, noms, percentatges, decrets i dates que dona la periodista fa que els *mercats* ensenyin totes les vergonyes. I totes vol dir totes, ja siguin fraus arxivats, fallides que no ho són, compres falses, operacions encobertes... Vergonyes que, en comptes de ser castigades, acaben sent premiades amb càrrecs i encàrrecs pagats a càrrec de l'erari. Les portes giratòries, el joc de les cadires, queden, en aquest llibre, retratats sense cap filtre, cap pudor, cap prevenció, cap autocensura. Periodisme de dades, periodisme d'investigació. «És que n'hi ha cap altre?», deia sempre Ramon Barnils.

Llegint aquest llibre, descobrireu com fan i desfan els senyors del boom. Uns senyors que sempre han lluitat per mantenir-se en l'anonimat, en l'ombra que els permet moure els fils sense ser vistos, sense ser identificats, fent de *mercats*. Fins ara, fins aquí, fins a aquest llibre. Benvolguts senyors del boom, un dia o altre havíeu de perdre la condició de senyors. I aquest dia ja ha arribat.